

Silversowe ABC prawne

Pigułka senioralna

Prawo otacza nas wszędzie - to zasady prawa regulują kwestie współżycia społecznego. Czy to nam się podoba, czy nie, niekiedy niewiedza potrafi zostać wykorzystana przeciwko nam. Również seniorzy spotykają się z prawem na co dzień: zawierając umowy, płacąc rachunki, otrzymując świadczenia z ZUS czy MOPS, dokonując codziennych zakupów, chodząc do lekarza. To również mniej prozaiczne, ale nieuchronne sprawy: kwestie dziedziczenia i to, czy dostaniemy po kimś spadek czy nie.

Prawo należy rozumieć przede wszystkim jako narzędzie, nie jako przeszkodę czy sposób na oszustwo. Senior w urzędzie, sklepie czy u lekarza ma prawo być traktowany jako partner, nie jako petent. Przybliżamy najważniejsze kwestie, na które warto zwrócić uwagę w codziennym życiu.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków otrzymanych od Zleceniodawcy w ramach edycji w roku 2025 rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Najważniejsze prawa seniora w codziennym życiu

Seniorze! Pamiętaj, że jako obywatel masz prawo do:

1

Informacji i jej zrozumienia: masz prawo prosić o wyjaśnienia pisma w prostych słowach.

2

Prywatności: nikt nie ma prawa wymuszać danych osobowych przez telefon czy w jakiegokolwiek innej formie, a już w szczególności: imienia, nazwiska, adresu zamieszkania, daty urodzenia czy numeru PESEL. To właśnie dane osobowe pozwalają w łatwy sposób Cię zidentyfikować.

3

Bezpieczeństwa finansowego: bądź szczególnie ostrożny w kwestiach umów kredytowych, zakupów na pokazach czy telefonicznych „promocji”.

4

Ochrony konsumenta: możesz dokonywać zwrotów, reklamacji na zasadach zgodnych z przepisami.

5

Opieki i świadczeń zdrowotnych: w przypadku posiadania świadczenia emerytalnego masz prawo do 13. i 14. emerytury.

Jeżeli Twoja sytuacja finansowa jest zła lub posiadasz status osoby niepełnosprawnej, możesz ubiegać się o zasiłki lub inne wsparcie oferowane przez MOPS. Masz również prawo do dodatków mieszkaniowych na podstawie odpowiednich przepisów.

Gdzie szukać pomocy prawnej?

Jako obywatel RP przysługuje Ci prawo do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej, którą uzyskasz:

- w miejskich lub powiatowych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej przy instytucjach samorządu,
- u rzeczników: praw konsumenta, praw pacjenta, praw obywatelskich,
- w organizacjach senioralnych takich jak: Uniwersytety Trzeciego Wieku, Caritas, fundacje,
- podczas telefonicznych dyżurów prawników np. na infoliniach obywatelskich,
- w studenckich poradniach prawnych np.: na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

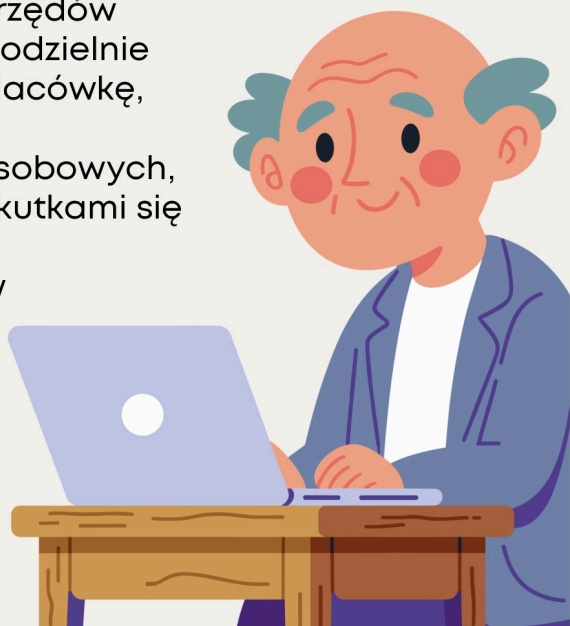

Najczęstsze pułapki prawne, w które wpadają seniorzy

Podobnie jak w przypadku oszustw internetowych i sieciowych biorących się z braku wiedzy, również codzienne sytuacje prawne tworzą warunki, w ramach których możemy zostać oszukani.

W szczególności uważaj na:

- to, by nie podpisywać nieczytelnej lub nieprzeczytanej umowy. Umowa to dokument prawny, na podstawie którego mogą być egzekwowane roszczenia drugiej strony, na które nie godziliśmy się podczas rozmowy,
- oferty „bezpłatne prezentacje”, które często kończą się kredytem,
- telefony z banków lub ZUS - popularnym ostatnio sposobem oszukiwania osób starszych jest podszywanie się pod te instytucje. Jeżeli masz sprawę do urzędów lub banku, zadzwoń samodzielnie lub odwiedź najbliższą placówkę,
- to, by nie zgadzać się na przetwarzanie danych osobowych, jeżeli nie wiesz, z jakimi skutkami się to wiąże,
- spisywanie testamentów bez konsultacji z prawnikiem.

Dobrze, a co, byśmy byli bezpieczni?

Oczywiście, istnieją proste sposoby, by uchronić się przed niepożądanymi konsekwencjami prawnymi.

Przed podpisaniem dokumentu kieruj się zasadą 3P:

Pomyśl – Poradź się — Podpisz

Pamiętaj, że pośpiech jest najgorszym doradcą, a presja czasu to najlepszy sprzymierzeniec oszustów.

Nigdy nie podpisuj niczego „od ręki”, co więcej - zawsze zażądaj kopii podpisanego dokumentu, by przeczytać go w domu.

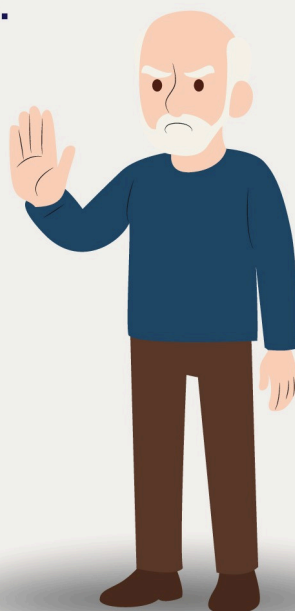
Nie bój się mówić:

Nie rozumiem, proszę wyjaśnić.

Druga strona umowy jest zobowiązana, by rozwiązać wszystkie wątpliwości i udzielić informacji o faktycznym znaczeniu postanowień.

**Odmowa podpisu nie jest przestępstwem.
Masz prawo, by się nie zgadzać.**

NIE DAJ SIĘ OSZUKAĆ!

Wiarygodne informacje znajdziesz

- w Biurze Porad Obywatelskich
- u Rzecznika Praw Obywatelskich
- na portalach rządowych z końcówką gov.pl

Pigułka senioralna to seria materiałów edukacyjnych Fundacji Nowy Przemysł Śląska mająca na celu realizowanie zadań związanych z działaniem na rzecz społeczności województwa śląskiego.

Opracowanie merytoryczne: mgr Klaudia Żubryk, Szkoła Doktorska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku: Marta Warczek